

Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze
Ústav dějin křesťanského umění

Oponentský posudek disertační práce

Mgr. Miroslav Šmied

České středověké umění pohledem katolického dějepisce

Příspěvek k historii oboru Dějiny křesťanského umění v Čechách a na Moravě

Praha 2016, 358 stran textu, přílohy, CD.

Školitel: *Prof. PhDr. Jiří Kuthan, DrSc., dr. h. c.*

Disertační práce, věnovaná rozsáhlé a obtížně ve svém celku přehlednutelné problematice českého katolického uměleckohistorického dějepisce, byla Mgr. Miroslavem Šmiedem zpracována s nejvyššími odbornými nároky a zaplňuje významným způsobem desideratum celých českých dějin umění. Svým obsahem dokonce sahá ještě dále, než pojmenovává svým titulem, protože prochází i uměleckohistorickou literaturu starších období, než deklaruje, protože zahrnuje i historická období před vymezením historiografie na katolickou na jedné straně a protestantskou (nebo dalších konfesí) na straně druhé. Autor samozřejmě nevstupuje na panenskou půdu, neboť jeho práce navazuje na souhrnné publikace jak z historické doby, tak z doby nedávné, z nich pak především na práci R. Chadraba – J. Krása – R. Švácha – A. Horová et al., *Kapitoly z českého dějepisu umění. I. Předchůdci a zakladatelé. II. Dvacáté století*, Odeon, Praha 1986, 1987, stejně jako na práce

tématu věnované na Katolické teologické fakultě UK, na nichž se i sám editorsky a spolu se svým školitelem a dalšími kolegy i autorsky podílel.

Šmiedova disertační práce je velkoryse rozvržena, důkladně koncepčně a metodologicky promyšlena a postavena na rozsáhlém studiu primární i sekundární literatury, z jejíhož zahraničního podílu zůstává základním metodologickým východiskem dílo Udo Kultermanna, *Geschichte der Kunstgeschichte*, Frankfurt a. M. – Berlin – Wien 1981. Vzhledem ke skutečnosti, že středověké práce, příslušné oboru dějin umění z novodobého hlediska, byly již dostatečně excerповány a zhodnoceny dosavadní literaturou, začíná nejzajímavější část disertačního spisu v barokním období.

Vzhledem k významu Bohuslava Balbína pro celou obrodu katolické vzdělanosti je jeho osobnost postavena i na počátek kapitoly barokního dějepisectví, které po osobnostech pražského centra a Čech obsahuje i podstatný podíl historiografické a uměleckohistorické literatury moravské, spojené především s olomouckým centrem a s moravskými kláštery. Ocenil jsem významnou zmínku o olomoucké nejstarší učené společnosti v českých zemích *Societas eruditorum incognitorum in terris Austriacis* (založené 1946) a o pokusech jejího člena P. Magnoalda Ziegelbauera „*prosazovat nejmodernější intelektuální představy a chápání minulosti a pěstovat historickou vědu na základě kritiky pramenů*“ (s. 191-192). Zasloužil se také o edici pramenů k českým dějinám *Bibliotheca scriptorum bohemicorum*, přestože zachovanou pouze v rukopise. Na celé barokní kapitole mě zaujalo kromě mnoha jiných věcí také zdůrazňování kněžského povolání u badatelů, například u P. Gelasia Dobnera, kteří nebyli v určité části literatury běžně jako katoličtí kněží vnímáni.

Po podrobném zpracování barokního dějepisectví umění se autor pečlivě věnuje autorům 19. století, kde se rodí moderní věda dějin křesťanského umění, mnohem více spjatá s katolickou církevní sférou, než si dnes běžně historik umění dokáže plasticky představit a tuto skutečnost si

vstípit do každodenního metodologického povědomí. Jestliže se Mgr. Miroslav Šmied rozhodl oddělit poslední kapitolu své práce od předchozích pod názvem *Zakladatelské osobnosti oboru*, proti čemuž nevyslovuji žádné námitky, přesto se nedomnívám, že by v práci zaznělo podstatné zdůvodnění takového členění. Vyznění kapitoly o Josefu Cibulkovi však vnímám jako důstojné ospravedlnění jeho významných zásluh o obor dějin umění jako takových, neboť jeho postavení v dějinách českého dějepisectví umění stále obecně nedokážeme vnímat v proporcích, které mu právem náležejí.

Mgr. Miroslav Šmied nepochybně přispěl podstatným dílem k podrobnějšímu zasazení osobností dějin sakrálního umění do celkového panorama dějin umění v Čechách a na Moravě. Ocenil bych v práci hlubší zamyšlení nad metodologickými východisky jednotlivých badatelů novější doby: jejich vědecké přínosy je třeba zkoumat a hodnotit nejen podle množství, výběru a významu zpracovaných témat a předmětů jejich vědeckého zájmu, ale i podle metodologického přínosu jejich přístupů.

Doktorská disertační práce Mgr. Miroslava Šmieda si zaslouhuje za svůj důkladný a zároveň velmi zasvěcený přístup uznání. Znalost studované problematiky a hloubka záběru autorovy práce spočívá na vysoké úrovni a prokazuje jeho značnou erudici a bohaté badatelské zkušenosti. Jazyková a literární úroveň práce je velmi kvalitní a užívá vytříbený uměleckohistorický a historický způsob formulace myšlenek. Nenalezl jsem v práci žádná jazyková pochybení a jen nepatrné překlepy. Poznámkový aparát, soupis archivních pramenů a literatury jsou na standardní úrovni. Text shrnuje a hodnotí vysoce kultivovanou formou obsáhlou vědeckou oblast našeho oboru a prokazuje, že jejímu autorovi má být plně dopřána obhajoba jeho doktorské disertační práce, kterou k ní rozhodně doporučuji.

V Praze dne 31. května 2017

Prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.